

هدف و ماهیت

امروزه در دنیا علی‌رغم پیشرفت‌های علمی که در زمینه‌های مختلف صورت گرفته است، هنوز هم مساله غذا از نظر اجتماعی و اقتصادی در درجه اول اهمیت قرار دارد و به عنوان یک مساله استراتژیک مطرح می‌باشد. به طوری که موقعیت یک کشور را با سطح و نوع غذای مردم آن کشور محک می‌زنند. و بدون شک در میان مواد غذایی آنچه بسیار اهمیت دارد و جزء لاینفک مواد غذایی روزانه است، پروتئین حیوانی است که از طریق دام تهیه می‌شود...

هدف و ماهیت

امروزه در دنیا علی‌رغم پیشرفت‌های علمی که در زمینه‌های مختلف صورت گرفته است، هنوز هم مساله غذا از نظر اجتماعی و اقتصادی در درجه اول اهمیت قرار دارد و به عنوان یک مساله استراتژیک مطرح می‌باشد. به طوری که موقعیت یک کشور را با سطح و نوع غذای مردم آن کشور محک می‌زنند. و بدون شک در میان مواد غذایی آنچه بسیار اهمیت دارد و جزء لاینفک مواد غذایی روزانه است، پروتئین حیوانی است که از طریق دام تهیه می‌شود.

حال از همین جا می‌توان به اهمیت دانش دام پزشکی پی برد، چرا که حفظ و حراست بهداشت دام‌ها بر عهده یک دام پزشک است. یعنی یک دام پزشک با تامین بهداشت و مبارزه با عوامل تهیه کننده حیات دام، طیور، آبزیان و حشرات مفید، ضمن اقدامات بهداشتی لازم برای افزایش طول عمر آن‌ها، با تامین سلامتی این دسته از موجودات کمک می‌کند که بازدهی تولیدی و خدماتی آن‌ها بیشتر بشود.

از طرف دیگر یک دام پزشک وظیفه مبارزه با بیش از ۴۰۰ بیماری مشترک بین انسان و حیوان را دارد، بیماری‌هایی که به صورت مستقیم (تماس با دام آلوده) و غیرمستقیم (استفاده از تولیدات یا فرآورده‌های دامی) به انسان منتقل شده و حیات او را به مخاطره می‌اندازد. و بالاخره دام پزشک آن در حفظ محیط زیست نقش بسزایی دارند چرا که به مبارزه با بیماری‌های وحوش و همچنین بیماری‌های مشترک بین انسان و وحوش می‌پردازند. که البته در کشور ما کمتر به این نقش توجه شده است.

دانشجویانی که وارد رشته دام پزشکی می‌شوند باید حدود ۲۲۰ واحد درسی را در ۶ سال بگذرانند که این واحدها در سه مقطع متوالی علوم پایه، پاتوبیولوژی و علوم درمانگاهی تدریس می‌شود. یعنی در آغاز دانشجوی طی ۲ سال علوم پایه را می‌گذراند و سپس در ۲ سال بعد، درس‌های پاتوبیولوژی شامل میکروبیولوژی، آسیب‌شناسی، انگل‌شناسی و بهداشت و کنترل مواد غذایی را مطالعه می‌کند و بالاخره وارد دوره علوم درمانگاهی می‌شود که این دوره خود شامل دو بخش درس‌های نظری و عملیاتی و بخش کارورزی می‌شود. به همین دلیل دانشجوی این رشته در علوم پایه پزشکی بنیه علمی خوبی دارد و حتی در دوره‌های تخصصی ایمونولوژی، ویروس‌شناسی و... همپای فارغ‌التحصیلان پزشکی شرکت کرده و موفق نیز می‌شود.

دام پزشکی علم شناخت بیماری‌های دامی اعم از بیماری‌های مشترک بین انسان و حیوان یا بیماری‌های خاص دام، پیشگیری از بیماری‌ها، معالجه بیماری‌ها و همچنین علم تغذیه انسان و دام می‌باشد.

از سوی دیگر در اکثر کشورها از جمله کشور ما، دام پزشکان در تحقیقات پایه پزشکی نقش مهمی دارند. برای مثال دکتر جی بانگ عامل تب مالت انسان و سقط جنین دام‌ها را کشف کرد و نشان داد که استفاده از توپرکولین برای تشخیص سل در انسان وسیله بسیار خوبی است و یا جی رامون با کشف سرم ضد دیفتیری جان میلیون‌ها کودک جهان را نجات داد.

این توانایی از آنجا نشأت می‌گیرد که از یک طرف کار با دام محدودیت‌های کار با انسان را ندارد یعنی می‌شود بر روی تعداد زیادی از حیوان با وجود احتمال بیماری یا مرگ آزمایش نمود، کاری که در علوم میکروبیولوژی، فارموکولوژی و فیزیولوژی انجام می‌گیرد. و از سوی دیگر یک دام پزشک دید وسیعتری درباره حیوانات دارد و می‌تواند به روی حیوانات مختلف تحقیق بکند.

از نظر سازمان بهداشت جهانی هدف نهایی دام پزشکی درمان حیوانات نیست، بلکه دقیقاً تأمین مواد غذایی و بهداشت انسان می‌باشد. چرا که با واکسیناسیون دام‌ها می‌توان از مرگ و میر آنها جلوگیری کرد و بر میزان فرآورده‌های دامی افزود و در نتیجه مواد پروتئینی لازم برای جیره غذایی انسانی را تأمین نمود. موادی که مقاومت انسان‌ها بخصوص کودکان را در مقابل کلیه بیماری‌ها، افزایش می‌دهد و نه تنها باعث کاهش قابل ملاحظه هزینه‌های درمانی می‌شود، بلکه جامعه‌ای سالم و فعال بوجود خواهد آورد. از سوی دیگر دام پزشکی در پیشگیری از بیماری‌های مشترک بین حیوانات و انسان نقش بسیار مهمی دارد. بیماری‌هایی که می‌تواند بهداشت عمومی یک جامعه را به خطر بیندازد.

توانایی‌های مورد نیاز و قابل توصیه

مهمترین وظیفه یک پزشک شناخت بیماری با توجه به علائم و نشانه‌ها و اظهارات بیمار است. کاری که با توجه به علائم مشابه و مشترک برای بیماری‌های مختلف و همچنین تنوع بیماری‌ها بسیار دشوار می‌باشد. اما با این وجود کار یک پزشک در مقایسه با دام پزشک سهل‌تر است چرا که در شناخت و معالجه بیماری انسانی، می‌تواند از خود بیمار کمک بگیرد. اما یک دام پزشک در معالجه بیماری حیوانات تنها با بررسی و پژوهش و با تکیه بر دانش خود می‌تواند به بیماری پی ببرد.

یک دام پزشک علاوه بر دانش بسیار و قدرت تجزیه و تحلیل باید زیرک و هوشیار نیز باشد. چون از یک سو بیمار او نمی‌تواند درد خود را بیان کند و دام پزشک باید خود موفق به شناخت بیماری گردد و از سوی دیگر بسیاری از دامداران سنتی ما هنوز فرهنگ استفاده از دام پزشک را پیدا نکرده‌اند و در نتیجه با مشاهده دام بیمار در ابتدا خود از راه‌های سنتی که بسیاری از اوقات اشتباه نیز هست، به معالجه دام می‌پردازند و بعد از این که بیماری به اوج خود رسید و یا حتی دام به بیماری تازه‌ای دچار گردید، به دام پزشک مراجعه می‌کنند و تازه هنگام مراجعه به دام پزشک نیز نمی‌گویند که قبلاً از چه داروها و یا روش‌های درمانی استفاده کرده‌اند و در نتیجه اگر یک دام پزشک زیرکی و هوشیاری لازم را نداشته باشد، در شناخت بیماری اشتباه می‌کند.

درس زیست‌شناسی یکی از درس‌های مهم رشته دام پزشکی است. همچنین دانشجوی این رشته هرچقدر که تلاش بکند اگر به زبان انگلیسی و یا یک زبان بین‌المللی دیگر مسلط نباشد، نمی‌تواند در این رشته موفق گردد، چرا که امروزه اطلاعات علمی بخصوص در علوم مثل ایمونولوژی روزآمد شده است و تا دانشجویی به زبان انگلیسی مسلط نباشد، نمی‌تواند از اطلاعات جدید با خبر شده و یا از کتب مرجع استفاده بکند.

بدون شک دانشجوی این رشته باید از سلامت جسمانی برخوردار باشد اما قدرت بدنی در همه بخش‌های دام پزشکی مطرح نیست. برای مثال در مراکز تحقیقاتی و آزمایشگاهی و یا برای معالجه دام‌های کوچک نیازی به قدرت بدنی بالا نیست اما در معالجه دام‌های بزرگ، قدرت بدنی بالا می‌تواند کار یک دام پزشک را راحت‌تر کند.

یک دانشجوی دام پزشکی بعد از فارغ‌التحصیلی باید گاه در دل یک روستا به مداوای حیوانات بپردازد و بدون شک چنین کاری جز به یاری عشق و علاقه امکان‌پذیر نمی‌باشد.

وضعیت ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر

فارغ‌التحصیلان دوره دکترای عمومی دام پزشکی می‌توانند بر حسب علاقه در بیش از ۱۴ گرایش تخصصی مختلف در علوم دام پزشکی (آسیب‌شناسی، انگل‌شناسی، میکروبیولوژی، کلینیکال پاتولوژی، علوم تشریحی، بیماری‌های طیور، بیماری‌های داخلی دام بزرگ، بیماری‌های داخلی دام کوچک، جراحی، رادیولوژی، بیماری‌های ماهی و آبزیان، بهداشت مواد غذایی، مامائی و بیماری‌های تولید مثل و...) و همچنین علوم پایه پزشکی و بیوتکنولوژی ادامه تحصیل بدهند.

در دوره دکترای تخصصی دام پزشکی به تناسب رشته تعداد ۶۰ واحد تخصصی گذرانده می‌شود و دانش تخصصی دانشجوی در یک زمینه خاص گسترده‌تر می‌گردد. هدف از اجرای دوره‌های تخصصی دام پزشکی، تامین اعضای هیات علمی مورد نیاز برای دانشکده‌های دام پزشکی و محققان موسسات پژوهشی وابسته و در نهایت تامین نیروی انسانی متخصص مورد نیاز برای خدمات تخصصی دام پزشکی است.

آینده شغلی و بازار کار

خبر اول:

بیماری‌های دامی در کشورهای جهان سوم، سالیانه ۳۰ میلیون تن از شیر دام‌ها می‌کاهد، که این رقم تامین کننده شیر سالیانه ۲۰۰ میلیون کودک به میزان ۲ لیوان شیر در روز می‌باشد.

خبر دوم:

تنها با مبارزه منظم داروئی با کرم‌های نخی شکل دستگاه گوارش گوسفند و بز، می‌توان سالیانه ۱۵۰ میلیون کیلوگرم گوشت قرمز بیشتر در کشور تولید کرد.

خبر سوم:

در حال حاضر بیش از ۱۰۰۰ میلیون واحد دامی و همچنین حدود ۶۰۰ تا ۸۰۰ میلیون قطعه طیور در کشور وجود دارد.

تنها با تکیه بر هر یک از خبرهای فوق می‌توان متوجه نیاز کشور به متخصصان دام پزشکی شد. چرا که حفظ بهداشت و سلامت جامعه و همچنین توسعه دامپروری کشور تنها با حمایت بخش دام پزشکی امکان‌پذیر است.

فارغ‌التحصیلان دام پزشکی می‌توانند در مراکز مختلفی از جمله سازمان دام پزشکی، موسسه تحقیقات و تولید واکسن رازی، شرکت‌های تولید دارو و فرآورده‌های دامی، شرکت‌های تولید مواد غذایی با فرآورده‌های دامی، واحدهای دامپروری دولتی و خصوصی و آزمایشگاه‌های تشخیص بیماری‌های دامی و بیماری‌های انسانی فعالیت بکنند.

درس‌های پایه برای دوره دکترای دام پزشکی

فیزیک پزشکی

بیوشیمی ۱ و ۲

فیزیولوژی ۱ و ۲

ژنتیک حیوانی

جانور شناسی عمومی

آمار حیاتی

درس های بالینی دوره دکترای دام پزشکی

عملیات درمانگاهی دام بزرگ

عملیات درمانگاهی دام های کوچک

عملیات درمانگاهی مامایی

عملیات درمانگاهی طیور

درس های اصلی برای دوره دکترای دام پزشکی

اصول همه گیرشناسی اصول تغذیه دام

تغذیه اختصاصی دام تغذیه اختصاصی طیور

آسیب شناسی عمومی آسیب شناسی اختصاصی

باکتری شناسی عمومی باکتری شناسی اختصاصی و بیماری های باکتریایی

کالبد شناسی پایه کالبد شناسی مقایسه ای ۱ و ۲

انگل شناسی و بیماری های انگلی ۱ و ۲ و ۳ و ۴ قارچ شناسی و بیماری های قارچی

ویروس شناسی و بیماری های ویروسی ایمن شناسی و سرم شناسی

سم شناسی (اختیاری) فارماکولوژی ۱ و ۲

ماهی شناسی عمومی جنین شناسی (نظری)

اصول انتخاب و تلقیح مصنوعی دام بهداشت و پرورش دام

بهداشت و پرورش طیور تکثیر و پرورش ماهی

پرورش و بیماری های زنبور عسل اصول اصلاح نژاد دام

اصول هوشبری (نظری) اصول کالبد گشایی و نمونه برداری

اصول معاینه دام

درس های اختصاصی برای دوره دکترای دام پزشکی

زبان تخصصی ۱ بیماری های اندام های حرکتی

بیماری های متابولیک دام (نظری) بیماری های درونی دام های بزرگ (نظری)

بیماری های درونی دام های کوچک (نظری) بیماری های طیور (نظری)

بیماری های ماهی بیماری های مشترک انسان و دام (نظری)

رادیولوژی دام پزشکی جراحی عمومی دام های بزرگ

جراحی عمومی دام های کوچک مسمومیت های دام (نظری)

مامایی دام پزشکی کلینیکال پاتولوژی

بهداشت و صنایع شر کنترل کیفی و بهداشتی مواد غذایی

صنایع مواد غذایی با منشاء دامی (نظری)

کارآموزی دوره دکترای دام پزشکی

کارآموزی ۱ تابستان بین سال ۴ و ۵

کارآموزی ۲ تابستان بین سال ۵ و

پایان نامه ها برای دوره دکترای دام پزشکی

پایان نامه و گزارش تحقیق ۱ و ۲ و ۳

کارورزی داخلی دام های بزرگ ۱ و ۲

کارورزی داخلی دام های کوچک ۱ و ۲

کارورزی بیماری های طیور ۱ و ۲

کارورزی جراحی دام های بزرگ ۱ و ۲

کارورزی جراحی دام های کوچک ۱ و ۲

کارورزی مامایی ۱ و ۲

کارورزی کالبدگشایی مرکز تشخیص

کارورزی آزمایشگاه مرکز تشخیص